

Title:

Lóth, Ila

Person type:

Osoba

History:

Ila Lóth (28.05.1900. - 21.09.1975.), mađarska filmska glumica. Pojavila se u 27 filmova između 1918. i 1973. godine.

Place:

Budimpešta

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Mađarski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1900-1975 g.

Functions:

Glumica

Title:

Krleža, Miroslav

Person type:

Osoba

History:

Miroslav Krleža (Zagreb, 07.07.1893. – Zagreb, 29.12.1981.), hrvatski književnik. Autor najznačajnijih tekstova hrvatske književnosti 20. st. i pokretač mnogih kulturnih inicijativa zasnovanih na kritičkom osvješćivanju hrvatskog društva, što je njegov opus učinilo jednom od središnjih odrednica u izgradnji moderne Hrvatske. Nižu je gimnaziju završio u Zagrebu, 1908. otišao je u kadetsku školu u Pečuh, a 1911. u vojnu akademiju Ludoviceum u Budimpešti, ali ju je napustio već 1913. pokušavajući, zaokupljen balkanskom krizom, preko Pariza i Soluna stići do Beograda. Bez uporišta u Srbiji, vratio se u Zagreb, počeo raditi u novinskim redakcijama, objavljivati prve književne priloge te postao profesionalnim književnikom. Potkraj 1915. bio je unovačen i u ljeto 1916. poslan na bojište u Galiciji; zbog bolesti je bio oslobođen od vojne službe na ratištu pa se potkraj 1917. vratio u Zagreb. Pisao je komentare o stanju na bojištima I. svjetskog rata, počeo objavljivati prve knjige te s krugom vršnjaka na valu općega nezadovoljstva i skromnih zasada socijaldemokratske tradicije sudjelovati u formiranju začetaka hrvatskoga komunističkoga pokreta. Nastojeći otpočetak zadržati gestu umjetnika kojemu je programatski i stvarno namjera fiksirati, a ne uređivati svijet, 1919. s A. Cesarcem pokrenuo je i uređivao avangardistički časopis Plamen, poričući mitove hrvatske kulture, ali i tzv. vidovdanski kompleks, kroz koji su se očitovale prave težnje srpske politike. Časopis je bio zabranjen, a Krležu je policijski nadzor pratio sve do uspostave komunističkog poretka 1945. godine. Kazališta i nakladnici počeli su 1920-ih prihvaćati Krležinu suradnju, pa su on i njegova supruga Bela, pošto je potkraj 1920-ih ona dobila stalni glumački angažman, postali istaknut umjetnički par, a njihov je dom sve do njihove smrti bio važnom točkom društvenog života.

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1893-1981 g.

Title:

Kraljevski ministar hrvatsko-slavonsko-dalmatinski u Budimpešti

Person type:

Pravna osoba/Tijelo

History:

Kraljevski ministar u Budimpešti počeo je djelovati temeljem kraljeve odluke o ukidanju Hrvatske dvorske kancelarije, koja je trebala prestati s radom 31. siječnja 1869. godine. Njegove nadležnosti proizašle su iz odredbi čl. 44 Hrvatsko-ugarske nagodbe. Posredovao je između hrvatske vlade i vlade u Beču, te između hrvatske vlade i vlade u Budimpešti. Bio je član Ministarskog savjeta, kao ministar bez lisnice. Službeno je imao zadaću zastupati hrvatske interese u Ministarskom vijeću u Budimpešti. Zaključkom Hrvatskog sabora 29. listopada 1918. kojim se razrješuju svi državno-pravni odnosi između Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije te Kraljevine Ugarske i Carevine Austrije prestat će djelovanje Ministra u Budimpešti.

Place:

Budimpešta

Person legal status:

državno tijelo

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1869-1918 g.

Person organization:

U radu su ministru pomagali savjetnici, činovnici i pomoćno osoblje.

Functions:

U okviru ureda odvijali su se poslovi autonomni za Hrvatsku (unutarnja uprava, školstvo, sudstvo i narodno gospodarstvo) vezani uz imenovanja biskupa, imenovanja, odlikovanja, unapređenja i umirovljenja viših službenika Zemaljske vlade i sudskih tijela, izbor predsjednika hrvatskog Sabora, davanje ugarskog plemstva, rješavanje zamolbi za školovanjem u Mađarskoj, potpora vojnicima iz 1848. godine, revizije financijske nagodbe, rješavanje predstavki podnijetih banu i sl. Preko njega su stizali prijedlozi zakona (zakonske osnove) i zakonski članci na uvid Zemaljskoj vladi, odvijalo se dopisivanje u vezi željezničkih pitanja i sl.

Title:

Franjetić, Radoslav

Person type:

Osoba

History:

Radoslav Franjetić (Bosanska Gradiška, 1881. - Zagreb, 06.03.1959.), građevinar, arheolog, konzervator i pisac. Gimnaziju završio 1899. u Osijeku, diplomirao 1904. na Visokoj tehničkoj školi u Budimpešti. Bio je inspektor voda i šef Oblasnoga hidrotehničkog odjeljenja u Osijeku te tehnički izvjestitelj građevinskoga kotara u Đakovu. God. 1911. i 1916. bio je imenovan počasnim konzervatorom za Slavoniju. Kao građevinski stručnjak radio je u Slavoniji na melioracijama, regulacijama rijeka i drugim građevinskim projektima. U iscrpnim urbanističkim i konzervatorskim elaboratima obradio je gotovo sve veće slavonske gradove nastojeći im sačuvati urbanističku cjelinu. Također je surađivao s arheolozima J. Brunšmidom i V. Hoffillerom te paleontologom D. Gorjanovićem Krambergerom, pročuvši se po mnogim arheološkim nalazima u Slavoniji te geološkim i hidrografskim analizama, izvješćima i nacrtima koje je najčešće prepuštao muzejima. Stručne radove objavljivao je 1901–29. u "Pobratimu", "Viestniku Županije virovitičke", "Znanosti", "Viestima Kluba inženirah i arhitektah", "Tehničkom listu", "Die Drau", "Naprednom gospodarju". Bavio se i književnošću; javio se kao maturant crticom u "Pobratimu", potom piše povijesne i putopisne članke te pripovijetke nadahnute biblijskim legendama i drugim vjerskim motivima. Povremeno se javljao u Hrvatskoj, Osječkim novostima, Narodnim novinama, a kao član Kluba hrvatskih književnika i umjetnika u Osijeku i u njihovu Jubilarnom almanahu. U osječkom Muzeju Slavonije pohranjena je njegova ostavština koja opseže tisuće stranica izvješća o vodograđevinskim problemima, terenskim radovima na arheološkim nalazištima, a sadržava i više arhitektonskih nacрта slavonskih povijesnih zgrada s prijedlozima za njihovo konzerviranje i restauraciju.

Place:

Osijek (OSIJEK)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1881-1959 g.

Functions:

Građevinar, arheolog, konzervator i pisac.

Title:

Petho, Zsolt

Person type:

Osoba

History:

Zsolt Petho (06.07.1937. - 10.07.2016.), mađarski skladatelj.

Place:

Budimpešta

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Mađarski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1937-2016 g.

Functions:

Skladatelj

Title:

Jankovics, Marcell

Person type:

Osoba

History:

Marcell Jankovics (21.10.1941. - 29.05.2021.), mađarski redatelj, scenarist, animator i grafički dizajner. Važniji filmovi: serija Gusztáv (1963–68.), Inauguracija (Hídavatás, 1969.), S. O. S. (Mélyvíz, 1970.), Vitez Janoš (János vitéz, 1973., prvi mađarski dugometražni crtani film), Sizif (Sisyphus, 1974.), nastavak serije Gusztáv (1975.), Borci (Küzdők, 1976.), Sin bijelog konja (Fehér ló fia, 1980, dugometražni) itd. Predavao animaciju na Višoj školi primijenjenih umjetnosti u Budimpešti. Nagrađivan na festivalima u Bejrutu, Solunu, Annecyju, Cannesu, Zagrebu i dr. Najznačajniji predstavnik moderne mađarske animacije.

Place:

Budimpešta

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Mađarski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1941-2021 g.

Functions:

Redatelj, scenarist i animator

Title:

Zilahy, Irene

Person type:

Osoba

History:

Irene Zilahy (10.08.1904. - 04.04.1944.), mađarska glumica. Pojavljivala se u mađarskim i francuskim filmovima.

Place:

Budimpešta

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Mađarski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1904-1944 g.

Functions:

Glumica

Title:

Ladik, Katalin

Person type:

Osoba

History:

Katalin Ladik (25.10.1942.), mađarska pjesnikinja, umjetnica i glumica. Rođena je u Mađarskoj, a posljednjih 20 godina živjela je i radila naizmjenično u Novom Sadu, Budimpešti i na otoku Hvaru.

Place:

Novi Sad (Vojvodina)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Mađarski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1942 g.

Functions:

Umjetnica, glumica

Title:

Tomašić, Nikola

Person type:

Osoba

History:

Nikola Tomašić (Zagreb 13.01.1864. - Trešćerovac kraj Ozlja 29.05.1918.), hrvatski pravni povjesničar, političar i ban.

Nakon završenog pravnog studija s doktoratom u Zagrebu isprva radio kao pomoćni tajnik u Hrvatskom ministarstvu u Budimpešti (1890.-1891.). Na prirodoslovnom i državoslovnom fakultetu u Zagrebu predavao je građansko pravo, narodnu ekonomiju, ustavnu i upravnu politiku i financijsko zakonodavstvo. Saborski zastupnik Narodne stranke (1887.-1906.) i njen vođa (1903.-1906.), zastupnik Hrvatsko-ugarskoga sabora i hrvatski ministar u Budimpešti (1903.). Bio je bliski suradnik Kuhena Hedervaryja. Kad je Kuhen postao ugarski ministar predsjednik 1910. Tomašić je postao hrvatski ban. Nakon suradnje s Hrvatsko-srpskom koalicijom, koju je nastojao pretvoriti u novu khuenovsku Narodnu stranku, te pokušajima s novom vladinom strankom (Stranka narodnog napretka), podnio je ostavku početkom 1912. Zaslužan je za donošenje novog biračkog zakona 1910., kojim je biračko pravo bilo znatno prošireno, te za osnutak katedre za hrvatsku pravnu povijest u Zagrebu.

Bio je osnivač i predsjednik Hrvatske hipotekarne banke te počasni član JAZU. Svoju veliku knjižnicu poklonio je Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu. Kao pravni povjesničar bio je pobornik hrvatskog državnog prava. Preveo je djelo Konstantina Porfirogeneta "O upravljanju carstvom" i popratio ga komentarima. Najznačajnija su mu djela "Počela pogodbe" i "Pacta in favorem tertii" (1892.); "Temelji državnog prava Hrvatskoga Kraljevstva" (1910.).

Place:

Budimpešta

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1864-1918 g.

Functions:

Pravni povjesničar, političar i ban.